

ЛОГИСТИКАЛЫҚ СТРАТЕГИЯ

Дәрістің мақсаты - логистикалық стратегиялардың мәні мен мазмұнын түсіндіру.

Негізгі терминдер: логистикалық жоспарлау, стратегия,
логистикалық стратегия

Қарастырылатын сұрақтар:

1. Логистикалық стратегия ұғымы

2. Кәсіпорынның логистикалық
жүйесіндегі жоспарлау ерекшеліктері

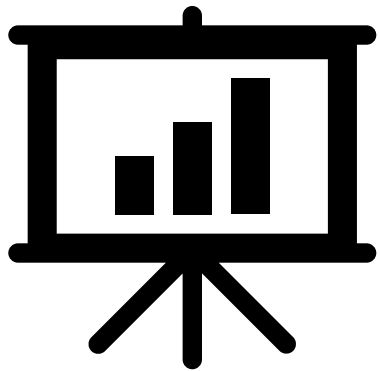

1. Логистикалық стратегия ұғымы

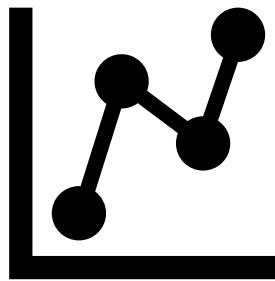
Логистикалық стратегия - бұл кәсіпорында іске асыру нысандары мен құралдарына, корпоративті мақсаттарға сәйкес жоғары менеджмент құрған кросс-функционалды және ұйымаралық үйлестіру мен интеграцияға қатысты логистикалық жүйенің ұзақ мерзімді даму бағыты

Кәсіпорындар қолданатын логистикалық стратегиялардың түрлері

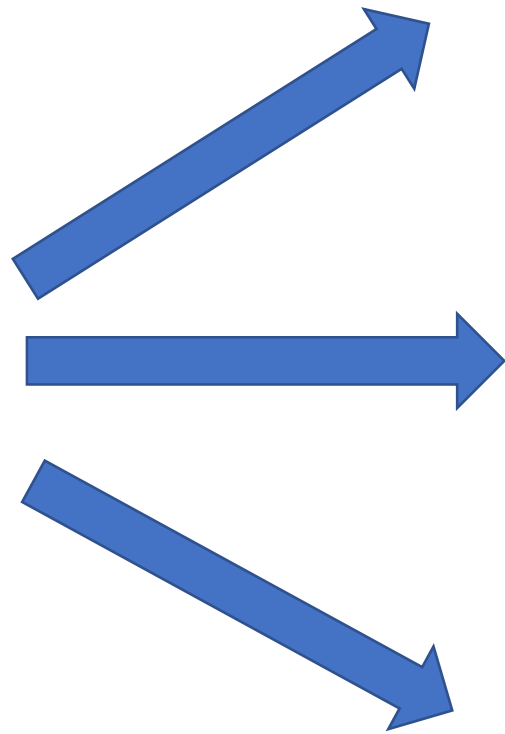

**НЕГІЗГІ
СТРАТЕГИЯЛАР**

**ҚОСЫМША
СТРАТЕГИЯЛАР**

**НЕГІЗГІ
СТРАТЕГИЯЛАР**

ТОЩАЯ ИЛИ СТРОЙНАЯ

ДИНАМИКАЛЫҚ

**СТРАТЕГИЯЛЫҚ ОДАҚТАРҒА
НЕГІЗДЕЛГЕН СТРАТЕГИЯ**

ТОЩАЯ ИЛИ СТРОЙНАЯ

өнімді емес қорларды, жабдықтар мен уақытты пайдалану жағдайларын іздеуге және жоюға бағытталған. Бұл стратегияны іске асырудың әдеттегі тәсілі мыналар болып табылады:

- орындалған логистикалық операцияларды талдау және тұтынушылар үшін құнды қоспайтын операциялардан бас тарту;
- жетілдірілген технологияларды пайдалану;
- жеткізу тізбегінен қажетсіз байланыстарды жою;
- көлік шығындарын азайту үшін тұтынушыларға жақын жеткізушілерді таңдау.

ДИНАМИКАЛЫҚ СТРАТЕГИЯ

Сыртқы ортаның белгісіздігі жағдайында қолданылады. Бұл стратегияның мақсаты тұтынушылардың Жаңа талаптарының пайда болуына немесе бұрынғы талаптарының өзгеруіне жедел жауап бере отырып, тұтынушыларға жоғары сапалы қызмет көрсету болып табылады.

Динамикалық стратегияны қолданатын ұйымдар тұтынушыларға бағытталған, бұл ретте клиенттердің жоспарланбаған қажеттіліктерін қамтамасыз ету үшін қосымша шығындарға жол беріледі.

СТРАТЕГИЯЛЫҚ ОДАҚТАРҒА НЕГІЗДЕЛГЕН СТРАТЕГИЯ

Жеткізушілермен және клиенттермен стратегиялық одақтар. Бұл стратегияның мақсаты - жеткізу тізбегінің тиімділігін арттыру. Бұл стратегияны қолданудың себептері тұтынушыларға жақсы қызмет көрсетуге, шығындарды азайтуға ұмтылу болып табылады. Серіктестік өндірістік, сауда және көлік ұйымдары арасында құрылуы мүмкін.

ҚОСЫМША СТРАТЕГИЯЛАР

Шығындар бойынша көшбасшылық стратегиясы. Кәсіпорынның логистикалық шығындарын азайту арқылы нарықтағы көшбасшылықты қамтамасыз етеді. Ол келесі бағыттарда жүзеге асырылуы мүмкін:

- кәсіпорындағы логистиканың жеке функцияларындағы шығындарды азайту;
- логистикалық жүйеде қорлар деңгейін оңтайландыру;
- сақтау – тасымалдау «оңтайлы нұсқаларын таңдау»;
- логистикалық операцияларды орындауға жұмсалатын жалпы шығындардың ең аз мөлшері критерийі бойынша жекелеген функционалдық салалардағы міндеттерді шешу кезінде оңтайландыру.;
- логистикалық провайдерлердің қызметтерін пайдалану.

Саралау стратегиясы.
Кәсіпорынның бірегейлікке
ұмтылысын сипаттайды,
мысалы, логистикалық
қызмет саласында.

Фокус стратегиясы. Бұл бір
сегменттің тұтынушыларының
қажеттіліктерін қанағаттандыруға
назар аудару. Фокус стратегиясы
дифференциацияға да, шығындар
бойынша көшбасшылыққа да
негізделуі мүмкін.

Әртараптандыру стратегиясы.

Кәсіпорынның жалғыз бағыттан тәуелсіздігіне қол жеткізу үшін қолданылады. Әртараптандыру:

көлденең – өндірілетін тауарлардың немесе қызметтердің номенклатурасын кеңейту;

тік әртараптандыру – өндіріс немесе бөлу процесінің алдыңғы немесе кейінгі кезеңдеріне кәсіпорын қызметін кеңейту;

бүйірлік әртараптандыру – кәсіпорынның негізгі қызметіне қатысы жоқ жаңа өнімді немесе қызметтерді дамыту.

Қоршаған ортаны қорғауға негізделген стратегия.

Осы стратегияны қолданатын кәсіпорындар биологиялық ыдырайтын қаптамаларды пайдалану, өндіріс қалдықтарын, қатты тұрмыстық қалдықтарды жинау және өңдеу технологияларын әзірлеу арқылы табиғатқа теріс әсерді азайтуға тырысады.

Логистикалық инфрақұрылымға инвестицияларды азайту стратегиясы.

Мынадай шешімдер арқылы іске асырылады:

- тауарларды тұтынушыларға делдалсыз тікелей жеткізу;
- ортақ пайдаланылатын қоймаларды немесе жауапты сақтау қоймаларын пайдалану;
- қоймаларды, дүкендерді немесе өндірістік кәсіпорындарды оңтайлы орналастыру.

Логистикалық қызметті жақсарту стратегиясы.

Ол логистикалық операциялар мен функциялардың сапасын жақсартуды, сондай-ақ сату алдындағы немесе сатудан кейінгі қызметтерді логистикалық қолдауды қамтиды.

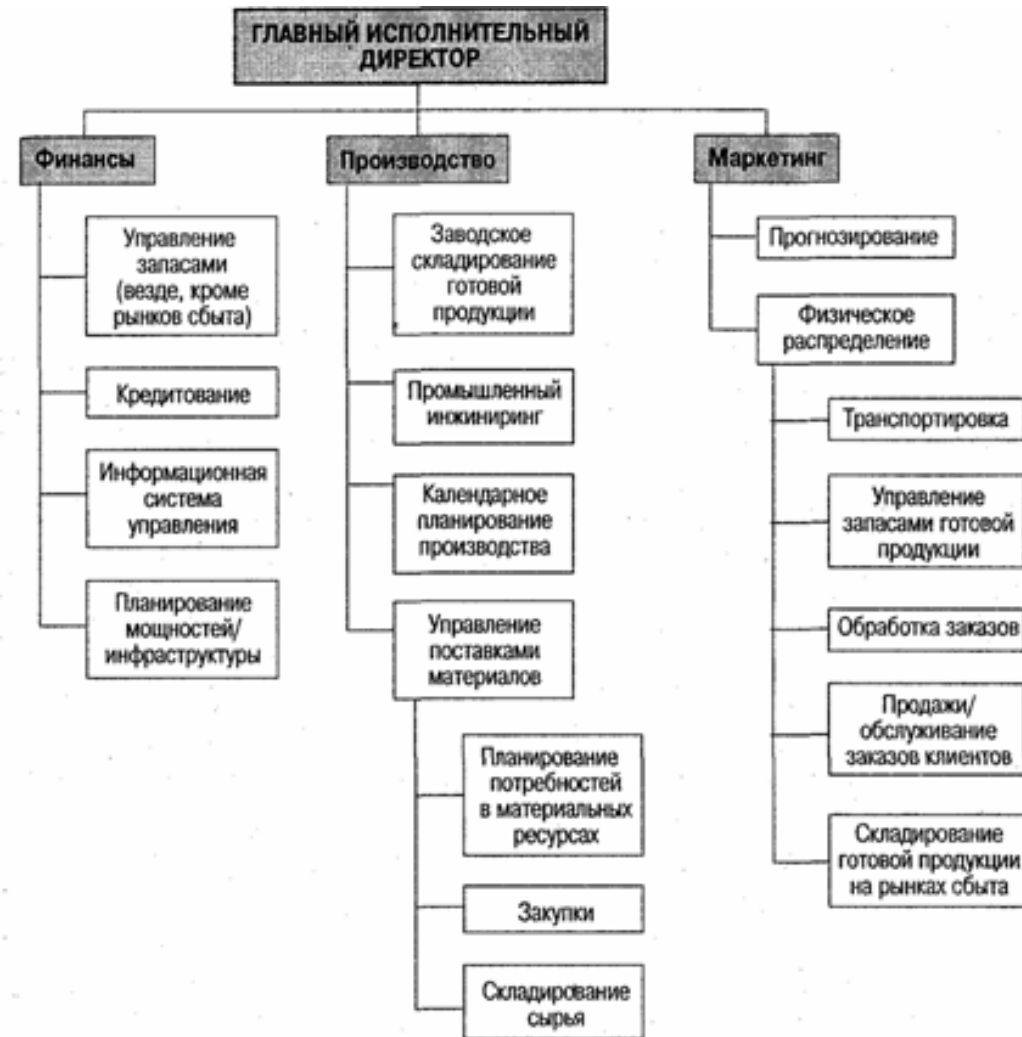
Логистикалық аутсорсинг стратегиясы.

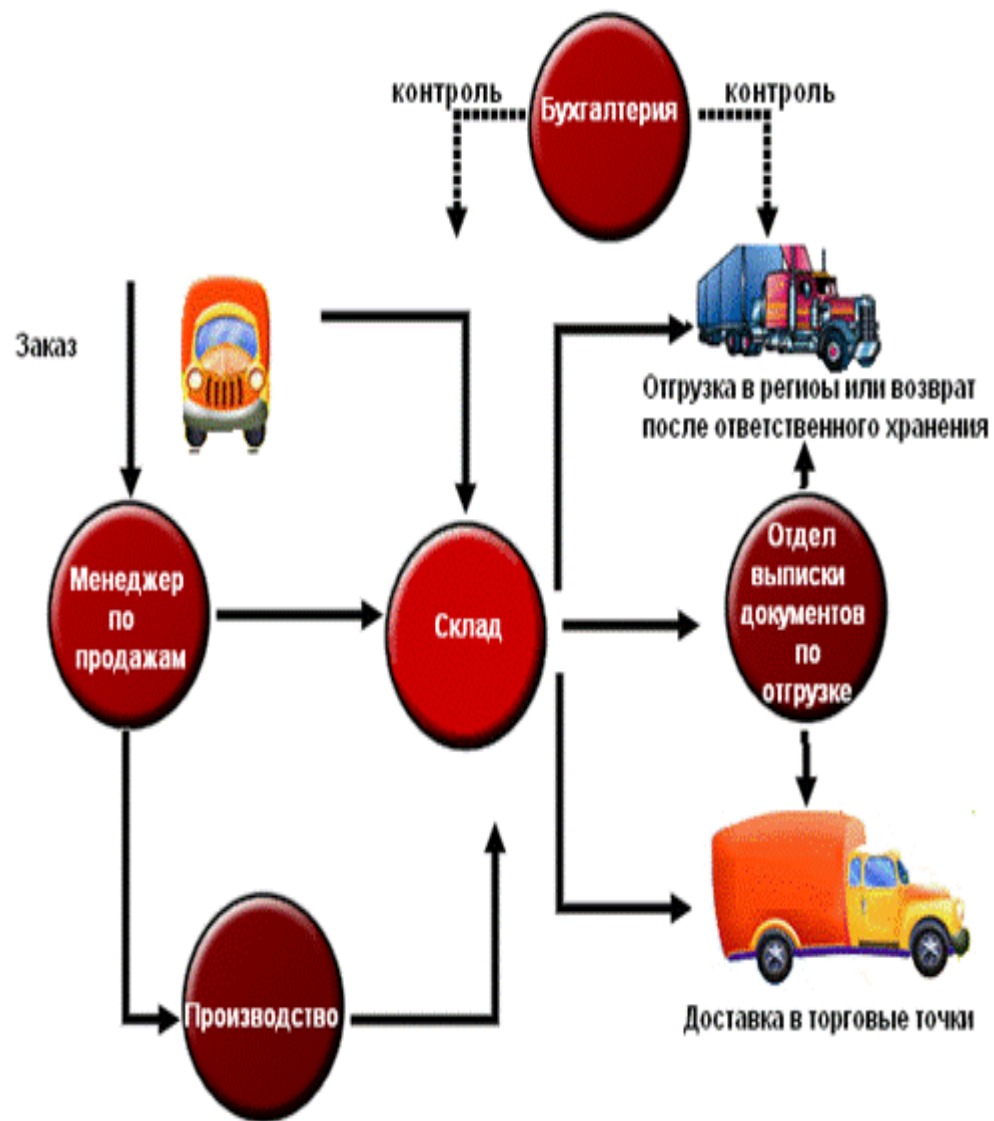
Мынадай мәселелерді шешуге бағытталған:

- түйінді құзыреттерді айқындау және оларға кәсіпорын ресурстарын шоғырландыру;
- сыртқы ресурстар көздерін таңдауды оңтайландыру;
- логистикалық көрсетілетін қызметтерді жеткізушілердің критерийлерін анықтау;
- түйінді емес құзыреттерді (логистикалық белсенділіктерді) сыртқы орындауға беру;
- логистикалық провайдерлердің инвестициялары мен инновацияларын пайдалану.

2 КӘСІПОРЫННЫҢ ЛОГИСТИКАЛЫҚ ЖҮЙЕСІНДЕГІ ЖОСПАРЛАУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Логистикалық қызметті жоспарлау - бұл әрекет ету мүмкіндіктерін іздеудің, осы әрекеттердің салдарын болжаудың, логистикалық жүйені жетілдіру жобасын әзірлеудің, басқарушылық шешімдерді, нақты іс-шараларды және мақсаттарға жету үшін оларды орындау мерзімдерін қалыптастырудың жүйелі процесі.

Жоспарлау функциясы кәсіпорынның логистикалық мақсаттары қандай болуы керек және осы мақсаттарға жету үшін қызметкерлер не істеуі керек екенін шешуді қамтиды. Шын мәнінде, бұл бүгін ертеңгі күнге не қажет болатынына және оған қалай қол жеткізуге дайындық.

Жоспар кәсіпорынның логистикалық жүйесінің болашақ күйінің моделі немесе ұйым белгілі бір уақыт аралығында өтуі керек жол картасы болуы керек. Осылайша, **логистикадағы жоспарлау** - бұл кәсіпорындағы физикалық тауарларды бөлу және материалдық ағындарды басқару саласындағы жоспарды әзірлеудің реттелген процесі.

Логистикада жоспарлау мерзімдері мен функционалды бағыттары бойынша ерекшеленеді.

**Мерзімге сәйкес
жоспарлаудың
келесі түрлері
бөлінеді.**

**Стратегиялық
жоспарлау
(жоғары деңгей)**

- бұл ұзақ мерзімді перспективаға қарау,
- 10 жылдан 20 жылға дейінгі уақыт кезеңдерімен байланысты

**Тактикалық
жоспарлау**

- логистикалық жүйеде стратегиялық мақсаттар мен міндеттерге қол жеткізу жолындағы аралық мақсаттарды анықтау.

**Жедел
жоспарлау**

- Логистикалық операциялардың стандарттары мен регламенттері әзірлену

Логистиканың функционалды бағыттары жоспарлаудың келесі түрлерін ажыратады.

Сатуды жоспарлау. Тауарларға сұранысты болжау негізінде ассортимент қалыптасады, өндірістік кәсіпорындардан бөлшек сауда кәсіпорындарына және соңғы тұтынушыларға жеткізу тізбегі бойынша өнім қозғалысының бағдарламасы жасалады, қойма үй-жайлары мен көлік құралдарына қажеттілік жоспарланады, қоймаларды орналастыру схемасы және көлік ағындарының бағыттары оңтайландырылады, клиенттерге тауарларды жөнелтудің жоспар-кестелері әзірленеді.

Материалдарға қажеттілікті жоспарлау.
Ішкі жоспарлау.

Ол өндірістік цехтардың шикізатқа, компоненттерге, жартылай фабрикаттарға қажеттілігін қамтамасыз ету үшін, сондай-ақ өндірістік жабдықты қамтамасыз ету үшін өндірістік кәсіпорындарда жүзеге асырылады. Кәсіпорынға материалдарды ұсынудың қажетті саны мен мерзімі анықталады.

Өнімді сатып алуды жоспарлау.
Ол материалдарға қажеттіліктің дамыған жоспарлары негізінде жүзеге асырылады. Бұл жоспарлар кәсіпорынның қажеттіліктері мен жеткізушілердің мүмкіндіктеріне негізделген.

- Факторлар ескеріледі:
- ❖ өнім беруші жіберетін партияның ең аз мөлшері;
 - ❖ өнім берушілердің қашықтығы және орналасқан жері;
 - ❖ тапсырыс берілген сәттен бастап шикізат пен материалдарды жеткізу мерзімдері.

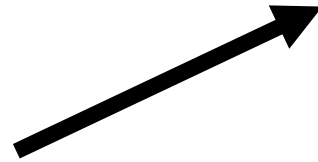
Өндірісті жоспарлау. Бұл физикалық өлшем бірліктерінде көрсетілген өнім шығару жоспары. Бұл жоспар сатуды қамтамасыз ету үшін өндірілетін өнім бірліктерінің санын және сату қоймаларындағы қорлардың қажетті деңгейін көрсетеді.

Өндірісті жоспарлау кезінде келесі деректер қолданылады:

- ❖ сату жоспары;
- ❖ кәсіпорынның өндірістік қуаты;
- ❖ кезең ішіндегі ағымдағы қорлар деңгейінің өзгеруі.

Жедел
жоспарлау үлкен
мәнге ие, ол
мазмұнына
байланысты

Күнтізбелік жоспарлау Жеке цехтардың жұмыстарды орындау реттілігін және өндіріс күндері бойынша талап етілетін ресурстардың (материалдар, жартылай фабрикаттар, жұмыс күші, техника) санын анықтауды қамтиды.

Өндірісті басқару дегеніміз - басқару орталығынан немесе ақпараттық қолдау арқылы тұрақты жедел бақылау және өндіріс процесінің барысын үздіксіз ағымдағы реттеу.

Өндірісті басқару дегеніміз - басқару орталығынан немесе ақпараттық қолдау арқылы тұрақты жедел бақылау және өндіріс процесінің барысын үздіксіз ағымдағы реттеу.

Қолдану саласына байланысты жедел жоспарлау

Цехаралық жоспарлау
кәсіпорынның барлық
функционалдық бөлімшелерінің
өндіріс және сату жоспарын
әзірледі, реттеуді және
орындалуын бақылауды, сондай-ақ
негізгі және қосалқы
бөлімшелердің, кәсіпорынның
жоспарлау-экономикалық және
басқа да қызметтерінің жұмысын
үйлестіруді қамтамасыз етеді.

Цех ішіндегі жоспарлау - бұл
өндірістік учаскелердің, өндірістік
желілердің және жеке жұмыс
орындарының жұмыс жоспарлары
мен ағымдағы кестелерін әзірлеу
процедурасы.

Логистикалық инфрақұрылым элементтерін орналастыруды жоспарлау.

Бұл логистикалық жүйенің элементтерінің (зауыттар, қоймалар, дүкендер, кеңселер және т.б.) орналасуының ең жақсы географиялық нүктелерін іздеумен және олардың ұзақ уақыт бойы кәсіпорын көрсеткіштеріне әсерін анықтаумен байланысты. Логистикалық инфрақұрылым элементтерін орналастыруды жоспарлау кезінде кәсіпорынның сыртқы және ішкі ортасының факторларын, яғни: бәсекелестердің санын, нарықтық үлесін және орналасуын; кәсіпорынның қазіргі даму әлеуетін; жұмыс күшінің жергілікті нарығындағы жағдайды ескеру қажет; елдегі саяси жағдай.

Жоспарларды орындау нәтижелері бақылануы керек. Бақылау жоспарлаудың жалғасы болып табылады және жоспарларды іске асыру процесін сүйемелдейді. Бақылау-бұл нақты қол жеткізілген нәтижелерді жоспарланған нәтижелермен салыстыру процесі.

Кәсіпорында логистиканың тиімді жұмыс істеуін қамтамасыз ететін логистикалық менеджменттің келесі функциясы логистикалық бақылау болып табылады.

Осылайша, логистикадағы жоспарлау негізделген шешімдер қабылдауға және өндірістік және сауда кәсіпорындарының физикалық тауар қозғалысына шығындардың төмен деңгейін қамтамасыз етуге мүмкіндік береді. Тиісті стратегияларды қолдану кәсіпорынның бәсекеге қабілеттілігін арттырады.

Қорытындылар

1. Логистикалық стратегия - бұл логистикалық жүйені ұзақ мерзімді дамытудың бағыты, оны кәсіпорында жүзеге асыру нысандары мен құралдары, кросс-функционалды және ұйымаралық үйлестіру және интеграция. Корпоративтік мақсаттарға сәйкес жоғары менеджмент қалыптастырады.

2. Негізгі логистикалық стратегиялар ерекшеленеді: арық немесе арық; серпінді; стратегиялық одақтарға негізделген стратегия, сондай-ақ қосымша логистикалық стратегиялар: шығындар бойынша көшбасшылық, саралау, фокустау, әртараптандыру, логистикалық инфрақұрылымға инвестицияларды азайту, логистикалық қызметті жақсарту, логистикалық аутсорсинг стратегиясы, қоршаған ортаны қорғауға негізделген стратегия.

Қорытындылар

3. Логистикалық қызметті жоспарлау-бұл әрекет ету мүмкіндіктерін іздеудің, осы әрекеттердің салдарын болжаудың, логистикалық жүйені жетілдіру жобасын әзірлеудің, басқарушылық шешімдерді, нақты іс-шараларды және мақсаттарға жету үшін оларды орындау мерзімдерін қалыптастырудың жүйелі процесі.

4. Логистикадағы жоспарлау - бұл кәсіпорындағы физикалық тауарларды бөлу және материалдық ағындарды басқару саласындағы жоспарды әзірлеудің реттелген процесі.

5. Логистикадағы жоспарлау негізделген шешімдер қабылдауға және өндірістік және сауда кәсіпорындарының физикалық тауар қозғалысына шығындардың төмен деңгейін қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

Бақылау сұрақтары

1. Логистикалық стратегияны анықтаңыз.
2. Логистикалық стратегиялардың негізгі түрлерін атаңыз.
3. Динамикалық стратегтер қандай жағдайларда қолданылады?
4. Арық стратегия неге бағытталғандығын сипаттаңыз?
5. Жеткізушілермен және клиенттермен стратегиялық одақтарды қарастыратын стратегияның мақсаты қандай болатындығын ашыңыз?
6. Логистикалық стратегиялардың қосымша түрлерін тізімдеңіз.
7. Логистикалық стратегия корпоративті стратегиямен қалай байланысты болатындығын ашыңыз?
8. Кәсіпорындағы логистикалық басқару функцияларын сипаттаңыз.
9. Логистикадағы қызметті жоспарлау мәнін түсіндіріңіз?
10. Логистикада жоспарлаудың қандай түрлері қолданылатындығын сипаттаңыз?
11. Логистикадағы жоспарлау ерекшеліктерін уақыт бойынша бөліңіз.
12. Стратегиялық, тактикалық және жедел жоспарлаудың айырмашылығын түсіндіріңіз?
13. Логистиканың функционалды бағыттары бойынша жоспарлаудың түрлерін тізімдеңіз.
14. Өндіріс логистикасындағы Күнтізбелік жоспарлау және басқару мәнін ашыңыз?
15. Жоспарлауда логистикалық бақылаудың маңызын сипаттаңыз?

